

УДК 378.22:796:[57](043.5)

АННА ФАСТІВЕЦЬ

Полтавський інститут бізнесу Міжнародного науково-технічного університету імені академіка Юрія Бугая

ПАВЛО ХОМЕНКО

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ПРИРОДНИЧОНАУКОВА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

У статті визначено роль та місце природничонаукової підготовки майбутнього фахівця фізичної реабілітації як педагогічну проблему. Обґрунтовано типові характеристики професійної підготовки фахівця обраної галузі. Проаналізовано природничонаукові знання та їх роль і місце в професійній діяльності фахівця фізичної реабілітації. Класифіковано дисципліни природничо-наукового циклу на три групи: біологічні, медичні і узагальнювально-діагностувальні. Визначено типові риси кожної із груп та окреслено хронологічні параметри їх викладання в системі підготовки фахівця фізичної реабілітації.

***Ключові слова:** професійна освіта, майбутні фахівці з фізичної реабілітації, професійно-орієнтовані дисципліни, природничонаукова підготовка.*

Постановка проблеми (у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями). Фізична реабілітація знаходиться на стику галузей фізичного виховання і охорони здоров'я, має своєю метою максимальне відновлення функціональних можливостей організму людини шляхом використання фізичних вправ, тому підготовка фахівців фізичної реабілітації повністю відповідає завданням, що стоять перед українською системою охорони здоров'я і є на даний час надзвичайно актуальною [4, с. 92].

Одним із пріоритетних завдань сучасної системи фізичної реабілітації є збереження, зміцнення та відновлення здоров'я людини як найвищої суспільної цінності. Саме тому важливою складовою підготовки фахівця фізичної реабілітації до реалізації професійних завдань є формування його природничонаукової компетентності. Побудова ж цілісної системи природничонаукової підготовки фахівця фізичної реабілітації неможлива без дослідження структури та змісту нормативно-правового забезпечення цієї підготовки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема природничонаукової підготовки майбутнього фахівця фізичної реабілітації вивчається вченими в контексті в контексті фізичної реабілітації хворих різних нозологічних груп (Г. Верич, О. Дубогай, В. Мурза, В. Мухін, С. Попов, В. Язловецький), організаційно-педагогічних аспектів професійної підготовки фахівців цієї галузі (М. Герцик, В. Кукса, Ю. Лянной, О. Міхеєнко, Л. Сущенко та ін.), обґрунтування методології та системи підготовки фахівців з фізичної реабілітації (В. Бальсевич, Г. Верич, В. Левицький, Л. Лубишева, Л. Матвеев, О. Мільштейн, Р. Пілоян, В. Столяров, Б. Шиян та ін.) тощо.

Формулювання **мети** статті. Мета полягає в обґрунтуванні природничонаукової підготовки майбутнього фахівця фізичної реабілітації та визначенні її місця в системі професійної підготовки.

Результати досліджень та їх обговорення. У Законі України «Про реабілітацію інвалідів в Україні» фізична реабілітація трактується як система заходів,

спрямованих на вироблення і застосування комплексів фізичних вправ на різних етапах лікування і реабілітації, що забезпечують функціональне відновлення особи, виявляють і розвивають резервні та компенсаторні можливості організму шляхом вироблення нових рухів, компенсаторних навичок, користування технічними та іншими засобами реабілітації, виробами медичного призначення [1].

У дослідженні ми притримуємося визначення В. Кукси, згідно з яким це навчально-професійна галузь науково-практичних знань природничо-валеологічного й фізкультурно-реабітологічного напрямків, яка вивчає закономірності механізмів оздоровлення хворої людини з метою досягнення нею оптимального рівня функціонування систем організму, розвитку здібностей в пристосуванні до незалежної діяльності в різних сферах соціальних відносин, покращання якості життя, внутрішньої і навколишньої екології за рахунок засобів рухової активності, природовикористання, підвищення власної відповідальності за індивідуальне здоров'я [3, с. 47]

Аналіз практики діяльності сучасних фізреабілітаційних центрів показує що більшість труднощів, що виникають в процесі професійної діяльності фахівців, пов'язані із низьким рівнем засвоєння основ медико-біологічних дисциплін. Рациональна медико-біологічна підготовка, побудована на основі лабільної системи міжпредметних зв'язків дозволяє подолати формаліз у вивченні предметів спеціального циклу та досягти зв'язку теоретичної підготовки з практикою навчально-тренувальної діяльності [5].

Загалом у підготовці фахівця фізичної реабілітації викладається 26 дисциплін природничонауково спрямування, з них 8 віднесено до біологічних (біологія, анатомія людини, біохімія, фізіологія людини, гігієна, екологія, основи раціонального харчування, біомеханіка), 12 – до дисциплін медичного спрямування (долікарська медична допомога у невідкладних станах, основи фізичної реабілітації, масаж загальний і самомасаж, фізична реабілітація алко- і нарко залежних, фізична реабілітація при захворюваннях внутрішніх органів, фізична реабілітація при захворюваннях нервової системи, фізична реабілітація при захворюваннях опорно-рухового апарату, фізична реабілітація при захворюваннях серцево-судинної системи, фізична реабілітація при хірургічних захворюваннях, основи медичних знань, спортивна медицина, методика ФР з людьми різного віку), 6 – до дисциплін узагальнювального спрямування (загальна теорія здоров'я, основи здорового способу життя, теорія і технології оздоровчо-рекреаційної рухової активності, методика навчання основ здоров'я, діагностика і моніторинг стану здоров'я, оздоровчі технології для осіб з обмеженими можливостями) (таблиця 1).

Природничонаукову підготовку фахівця фізичної реабілітації трактуємо як динамічний процес оволодіння предметними медико-біологічними компетентностями та формування професійно важливих характеристик і рис особистості, що дозволяють вирішувати завдання майбутньої професійної діяльності в галузі здоров'язбереження.

Предметні природничонаукові компетенції розглядаються у дослідженні як сукупність знань, умінь та навичок у межах предмета, які формують професійні якості фахівця фізичної культури, необхідні для якісного виконання ним професійних функцій.

Компетентність інтегрує в собі три аспекти – когнітивний (знання), операційний (способи діяльності і готовність до здійснення діяльності) і аксіологічний (наявність визначених цінностей) [2].

Таблиця 1

**Розподіл дисциплін природничонаукової підготовки майбутнього фахівця
фізичної реабілітації**

Назва дисципліни	Годин	Кредитів ECTS	Аудиторних годин	Лекції	Практичні роботи	Лабораторні роботи	Підсумковий контроль	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Семестр вивчення
Дисциплін біологічного спрямування										
Біологія	90	3	26	12	12	-	2	6	30	I
Анатомія людини	150	5	38	18	18	-	2	10	56	I
Біохімія	90	3	26	12	-	12	2	6	30	II
Фізіологія людини	150	5	38	18	-	18	2	10	56	II
Гігієна	90	3	26	12	12	-	2	6	30	IV
Екологія	90	3	26	12	12	-	2	6	30	IV
Основи раціонального харчування	120	4	26	12	12	-	2	8	49	III
Біомеханіка	90	3	26	12	-	12	2	6	30	I
Дисципліни медичного спрямування										
Долікарська медична допомога у невідкладних станах	90	3	26	12	12	-	2	6	30	VII
Основи фізичної реабілітації	120	4	26	12	12	-	2	8	49	V
Масаж загальний і самомасаж	120	4	26	12	12	-	2	8	49	III
Фізична реабілітація алко- і нарко залежних	150	5	38	18	-	18	2	10	56	IV
Фізична реабілітація при захворюваннях внутрішніх органів	150	5	38	18	-	18	2	10	56	VII
Фізична реабілітація при захворюваннях нервової системи	150	5	38	18	-	18	2	10	56	VI
Фізична реабілітація при захворюваннях опорно-рухового апарату	150	5	38	18	-	18	2	10	56	VIII
Фізична реабілітація при захворюваннях серцево-судинної системи	150	5	38	18	-	18	2	10	56	VIII
Фізична реабілітація при хірургічних захворюваннях	150	5	38	18	-	18	2	10	56	VI
Основи медичних знань	90	3	26	12	12	-	2	6	30	II
Спортивна медицина	120	4	26	12	12	-	2	8	49	IV
Методика ФР з людьми різного віку	120	4	26	12	12	-	2	8	49	VII
Дисципліни узагальнювально-діагностувального спрямування										
Загальна теорія здоров'я	120	4	26	12	12	-	2	8	49	IV
Основи здорового способу життя	90	3	26	12	12	-	2	6	30	II
Теорія і технології оздоровчо-рекреаційної рухової активності	150	5	26	12	12	-	2	8	49	VII
Методика навчання основ здоров'я	120	4	26	12	12	-	2	8	49	VI

Діагностика і моніторинг стану здоров'я	120	4	26	12	12	-	2	8	49	VIII
Оздоровчі технології для осіб з обмеженими можливостями										
Всього										

Основні висновки з виконаної роботи і перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Визначено роль та місце природничонаукової підготовки майбутнього фахівця фізичної реабілітації як педагогічну проблему, класифіковано дисципліни природничо-наукового циклу на три групи: біологічні, медичні і узагальнювально-діагностувальні. Визначено типові риси кожної із груп та окреслено хронологічні параметри їх викладання в системі підготовки фахівця фізичної реабілітації. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробці інтеграційної моделі формування природничонаукової компетентності майбутнього фахівця фізичної реабілітації.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про реабілітацію інвалідів в Україні": за станом на 3 лютого 2006 року / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Парламентське видавництво, 2006. – 36 с.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики/ Під заг. ред. О. В. Овчарук. – К.: "К.І.С.", 2004. – С. 6 – 25.
3. Кукса В.О. Професійна підготовка фахівців з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах: дис... канд. пед. наук. / Володимир Олександрович Кукса. – К., 2002. – 317 с. – Бібліогр.: с. 187–207.
4. Приступа Є. Н. Роль і місце фахівця з фізичної реабілітації в системі охорони здоров'я населення / Є. Н. Приступа, А. С. Вовканич // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту [Текст] / Харківське обласне відділення національного Олімпійського комітету України; Харківська державна академія дизайну і мистецтв. – Х., 1998. – С.92-96
5. Сущенко Л.П. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту у вищих навчальних закладах: Автореф. Дис. ..д-рапед. Наук:13.00.04/ Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. – К.2003. – 45с.

Стаття надійшла до редакції 13.08.2016 р.

ФАСТОВЕЦ А.

Полтавский институт бизнеса Международного научно-технического университета имени академика Юрия Бугая, Украина

ХОМЕНКО П.

Полтавский национальный педагогический университет имени В. Г. Короленко, Украина

ЕСТЕСТВЕННОНАУЧНАЯ ПОДГОТОВКА БУДУЩЕГО СПЕЦИАЛИСТА ФИЗИЧЕСКОЙ РЕАБИЛИТАЦИИ КАК ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА

В статье определены роль и место естественнонаучной подготовки будущего специалиста физической реабилитации как педагогическую проблему. Обоснованно типичные характеристики профессиональной подготовки специалиста выбранной отрасли. Проанализированы естественнонаучные знания и их роль и место в профессиональной деятельности специалиста физической реабилитации. Классифицированы дисциплины естественнонаучного цикла на три группы: биологические, медицинские и обобщающе-диагностические. Определены типичные черты каждой из групп и обозначены хронологические параметры их преподавания в системе подготовки специалиста физической реабилитации.

Ключевые слова: профессиональное образование, специалист по физической реабилитации, профессионально-ориентированные дисциплины, естественнонаучная подготовка.

FASTIVETS A.

Poltava Institute of Business of International Science and Technical University named after Yuri Bugai, Ukraine

KHOMENKO P.

Poltava national pedagogical University named after V. G. Korolenko, Ukraine

NATURAL-SCIENTIFIC TRAINING OF FUTURE SPECIALIST IN PHYSICAL REHABILITATION AS A PEDAGOGICAL PROBLEM

In the publication the place and role of natural-scientific training of future specialist in physical rehabilitation as a pedagogical problem is determined. Typical characteristics of professional training of specialist in the chosen field are grounded. The quality of natural-scientific education is defined in the research as the correspondence of quality and quantity features of preparedness of specialist in physical rehabilitation to personality, society and state interests which reflects the competence, values orientations, and social direction and causes the ability to make effective professional activity in the field of preservation and restoration of national health. Natural-scientific knowledge in this research is denoted as clear, objective, systematic scientific information assimilated to the level of understanding of its external and internal connections and is suitable for personal art realization in professional activity. Natural-scientific training of specialist in physical rehabilitation is understood as dynamic gaining process of subjective medical-biological competences and formation of important professional characteristics and features of personality which allow solving the tasks in future professional activity in the field of health preservation. The subjects of natural-scientific cycle are divided into three groups: biological, medical and general-diagnostic. Typical features of each group are determined and chronological options are outlined in accordance of their teaching in the system of physical rehabilitation specialist training.

Key words: professional education, physical rehabilitation specialist, professionally oriented disciplines, natural and scientific training.